

ZAPOMNIANE ZABYTKI ZIEMI KŁODZKIEJ

STARKÓW - MAŁA WIEŚ Z WIELKĄ HISTORIĄ

Więcej informacji na stronie www.historiastarkow.cba.pl

STARKÓW

mapa pogładowa rozmieszczenia zabytków

- 1 Kolumna wotywna
- 2 Kapliczka słupowa
- 3 Kapliczka słupowa
- 4 Dawna remiza strażacka
- 5 Dawny dwór sędziowski
- 6 Dawna szkoła
- 7 Grupa ukrzyżowanie
- 8 Kościół pw. św. Mikołaja
- 9 Grupa ukrzyżowanie
- 10 Folwark pojezuicki
- 11 Grupa ukrzyżowanie
- 12 Krzyż przydrożny
- 13 Kapliczka słupowa
- 14 Kapliczka słupowa
- 15 Krzyż przydrożny

Starków jest jedną z najstarszych miejscowości Ziemi Kłodzkiej. Wzmiankowany był po raz pierwszy w 1316 r. jako villa Bertholdi – wieś Bertolda; lokowany na prawie niemieckim zapewne w drugiej połowie XIII w. W 1338 r. źródła pisane wymieniają po raz pierwszy miejscowy kościół parafialny pw. św. Mikołaja.

Początkowo wieś dzieliła się na trzy części: wolne sędziostwo (majątek sołtysa), rycerską (od 1342 r. należącą do rodu von Glubocz/Glaubitza) oraz kościelną (tzw. widmut parafialne).

W połowie XIV w. Gluboczowie odsprzedali swoją część Starkowa arcybiskupowi praskiemu Ernestowi (Arnestus/Arnost) z Pardubic oraz jego braciom: Smylonowi i Wilhelmowi. W 1350 r. ufundowali oni klasztor kanoników regularnych św. Augustyna w Kłodzku i uposażyli go m.in. wsią Starków. Darowiznę zatwierdził osobiście cesarz Karol IV.

Wieś mocno ucierpiała w czasie wojen husyckich w pierwszej połowie XV w. Starków został splądrowany, a miejscowy kościół spalono.

Ostatni prepozyt Augustianów, Christoph Kirimiser, za zgodą cesarza Rudolfa II i papieża Klemensa VIII, przekazał w 1595 r. majątki klasztorne, w tym Starków, na rzecz jezuitów. Nowi właściciele wkrótce powiększyli starkowski majątek o zakup wolnego sędziostwa (1602 r.) z okazałym dworem (naprzeciwko kościoła) ze wszystkimi przywilejami i prawami oraz należącymi do niego czterema gospodarstwami chłopskimi. W 1625 r. Johann Arbogast von Annenberg, dziedziczny właściciel Gorzanowa, przekazał jezuitom znajdujący się we wsi tzw. kamienny lasek.

Zakonicy wybudowali ponadto we wsi okazały folwark, który w 1622 r. został spalony przez oddziały cesarskie. Gdy w 1623 r. jezuita powrócili do hrabstwa i objęli ponownie dawne majątki, odbudowali także spalony dwór w Starkowie. W 1701 r. wybudowali przy folwarku jeszcze 5 pokoi dla gości.

Pomyślny okres w dziejach wsi nie trwał długo, gdyż w lutym 1648 r. Starków został ponownie splądrowany przez wojska cesarskie. W owym czasie osada została przyłączona do parafii w Starym Wielisławiu.

Po kasacie zakonu jezuitów na Śląsku (1776 r.) jego majątki przeszły na własność Królewskiego Instytutu Szkolnego. W roku 1788 Starków za 9400 talarów zakupiła Franciszka, hrabianka von Schlegenberg, dziedziczka Krosnowic. Wieś obejmowała wówczas folwark, kościół z plebanią (jej pozostałości widoczne są po dziś dzień na wzgórzu przykościelnym) i katolicką szkołę. Zamieszkiwało ją 271 mieszkańców, wśród których wymieniono kilku rzemieślników: piekarza, rzeźnika, kowala, krawca i szewca.

Duże zasługi w rozwoju wsi miała również kolejna właścicielka, Johanna von Biberstein (1830-1842), której zasługą było m.in. wybudowanie nowej murowanej szkoły (naprzeciwko kościoła). Jest ona fundatorką najstarszego zabytku ruchomego w miejscowości – kamiennej Pasji z 1831 r. na początku wsi, jadąc od strony Starej Łomnicy). Starków obejmował wówczas (oprócz dworu z folwarkiem i niewielkim parkiem) 84 domy z 395 mieszkańcami, a także browar i gorzelnię. Epitafium nagrobne Johanny von Biberstein znajduje się w przykościelnej kaplicy.

Przez całe stulecie głównym zajęciem mieszkańców Starkowa było rolnictwo. Swoją rolniczy charakter wieś zachowała również po wyzwoleniu w 1945 r. W oparciu o zachowane zabudowania folwarczne założono Państwowe Gospodarstwo Rolne. We wsi działała ponadto szkoła (do lat 60.) i inne organizacje społeczne (OSP – remiza mieściła się na miejscu dzisiejszego przystanku autobusowego w centrum wsi, Koło Gospodyń Wiejskich, świetlica).

Starków obfituje w zabytki (kościół, kapliczki i krzyże przydrożne z XIX i XX w., domy zbudowane w tzw. stylu sudeckim).

Marek Królikowski

Projekt "Zapomniane Zabytki Ziemi Kłodzkiej" współfinansowany ze środków Narodowego Instytutu Dziedzictwa w ramach konkursu "Wolontariat dla Dziedzictwa 2016"

ZAPOMNIANE ZABYTKI ZIEMI KŁODZKIEJ

STARKÓW - MAŁA WIEŚ Z WIELKĄ HISTORIĄ

Więcej informacji na stronie www.historiastarkow.cba.pl

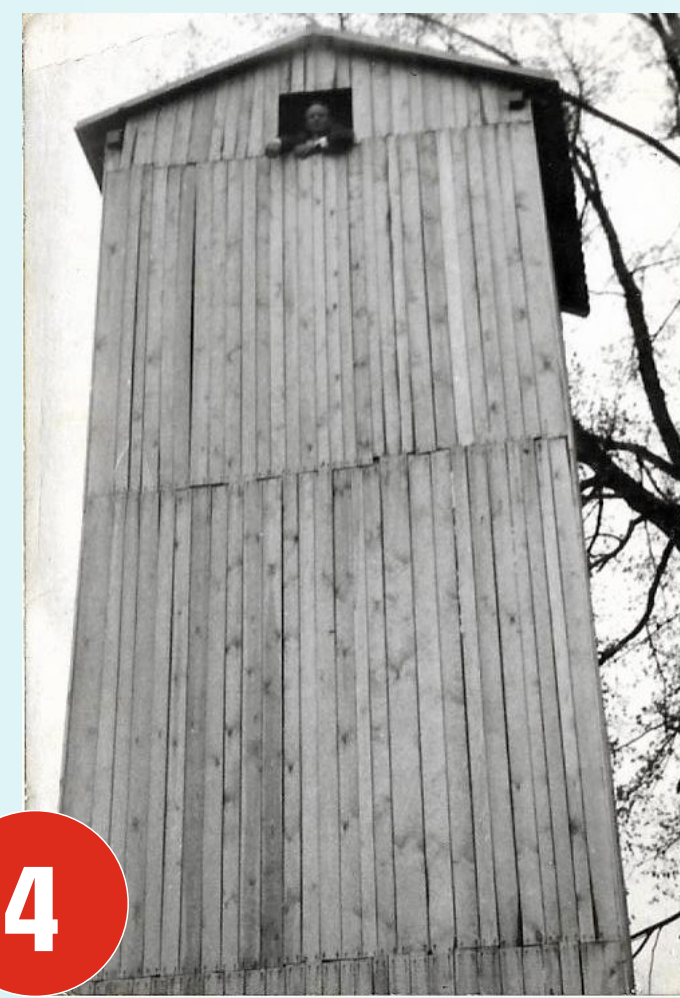
1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

- 1 Kolumna wotywna
- 2 Kapliczka słupowa
- 3 Kapliczka słupowa
- 4 Dawna remiza strażacka
- 5 Dawny dwór sędziowski
- 6 Dawna szkoła
- 7 Grupa ukrzyżowanie
- 8 Kościół pw. św. Mikołaja
- 9 Grupa ukrzyżowanie
- 10 Folwark pojezuicki
- 11 Grupa ukrzyżowanie
- 12 Krzyż przydrożny
- 13 Kapliczka słupowa
- 14 Kapliczka słupowa
- 15 Krzyż przydrożny